

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Teodor Papuc în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by Teodor Papuc for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées par Teodor Papuc à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

Lacatus v. Elveția - [14065/15](#)

Hotărârea din 19.1.2021 [Secția a III-a]

Articolul 8

Articolul 8-1

Respectarea vieții private

Amendă impusă unei femei rome sărace și vulnerabile pentru cerșetorie neintruzivă și privarea ei de libertate ulterior pentru omisiunea de a o plăti: *încălcare*

În fapt – Reclamanta, care aparține comunității rome, a fost găsită vinovată de comiterea cerșetoriei și i s-a impus plata unei amenzi de 500 de franci elvețieni, care urma a fi înlocuită cu privarea de libertate pentru o perioadă de cinci zile, în eventualitatea omisiunii de a o plăti. Așa cum nu a putut plăti amenda, ea a executat pedeapsa închisorii.

În drept – Articolul 8

(a) Aplicabilitate:

Curtea nu s-a mai pronunțat anterior cu privire la posibilitatea ca unei persoane sancționate pentru cerșetorie să i se aplice garanțiile articolului 8.

Demnitatea umană, o noțiune care era centrală spiritului Convenției, era grav compromisă dacă persoana vizată nu avea mijloace suficiente de subzistență. Persoanele care cerșeau adoptau un mod special de viață, în încercarea de a-și rezolva situația umilitoare și precară. Astfel, trebuiau avute în vedere circumstanțele particulare ale fiecărui caz, în special realitatea situației economice și sociale a persoanei.

Reclamanta era foarte săracă, analfabetă și nu avea un loc de muncă. Ea nu beneficia de ajutoare sociale și nu era sprijinită de alte persoane. Cerșetoria reprezenta pentru aceasta un mijloc de a-și asigura un venit și de a-și diminua sărăcia. Prin impunerea unei interdicții generale în privința cerșetoriei și prin impunerea plății unei amenzi de reclamantă, care urma să fie înlocuită cu pedeapsa închisorii în eventualitatea omisiunii de a o plăti, autoritățile elvețiene au împiedicat-o să-i abordeze pe alți oameni pentru a obține o formă de ajutor care, în situația sa, constituia unul din mijloacele posibile de a-și rezolva nevoile de bază. Dreptul de a apela la alți oameni pentru sprijin ținea de însăși esența drepturilor protejate de articolul 8.

Concluzie: aplicabil

(b) Fondul cauzei:

A existat o ingerință în exercițiul dreptului reclamantei la respectarea vieții ei private. Ingerința era prevăzută de lege.

Referindu-se la hotărârea Curții Federale, Curtea nu a exclus posibilitatea ca unele forme de cerșetorie, în special atunci când acestea erau agresive, puteau deranja trecătorii, rezidenții locali și comercianții. Ea a mai recunoscut validitatea argumentului privind eforturile de a combate exploatarea persoanelor, în special a copiilor. Astfel, în aparență, ingerința urmărea scopurile legitime ale prevenirii dezordinilor și protecției drepturilor altora.

Legislația aplicabilă excludea o punere în balanță veritabilă a intereselor în discuție și sancționa cerșetoria de o manieră generală, indiferent de persoana care cerșea și de vulnerabilitatea ei, de natura cerșetoriei și dacă era agresivă sau nu, de locația în care era efectuată sau dacă persoana era sau nu membru al unei rețele criminale. Curtea a considerat că putea lăsa deschisă chestiunea asigurării unui echilibru corect în acest caz, în ciuda naturii rigide a legislației aplicabile, între interesele publice ale statului, pe de o parte, și interesele reclamantului, pe de altă parte. În orice eventualitate, ea a constatat, din motivele care urmează, că statul reclamat și-a depășit marja de apreciere în acest caz.

Nu exista niciun consens în cadrul Consiliului Europei cu privire la interzicerea sau la restricționarea cerșetoriei. Totuși, exista o tendință spre limitarea interzicerii ei și o dorință din partea statelor de a se axa, pur și simplu, pe protecția efectivă a ordinii publice prin intermediul măsurilor cu caracter administrativ. Interdicțiile penale generale, cum este cea în discuție, păreau să fie excepția. Acest fapt constituia un al doilea indiciu, în afară de importanța fundamentală a chestiunii pentru reclamantă, privind marja restrânsă de apreciere lăsată statului reclamat în acest caz.

Cu privire la interesul privat al reclamantei de a se angaja în activitatea în discuție, cerșetoria constituia unul din mijloacele supraviețuirii ei. Aflându-se într-o situație clar vulnerabilă, ea avea dreptul, inerent demnității umane, de a-și exprima dificultățile prin care trecea și de a încerca să-și rezolve nevoile de bază, cerșind.

Cu privire la natura și la gravitatea sancțiunii, pedeapsa închisorii reprezenta o sancțiune gravă. Dată fiind situația precară și vulnerabilă a reclamantei, impunerea unei pedepse cu închisoarea, care sporea suferința și vulnerabilitatea personală, era aproape automată și inevitabilă în cazul ei.

O măsură de acest tip trebuia justificată prin motive temeinice în interesul public, care nu existau în acest caz.

Recunoscând importanța combaterii traficului de ființe umane și a exploatarei copiilor, precum și obligația statelor părți la Convenție de a proteja victimele, Curtea s-a îndoit că sancționarea victimelor acestor rețele constituia o măsură efectivă. În raportul său privind statul elvețian, publicat în 2019, Grupul de Experți privind Lupta împotriva Traficului de Ființe Umane (GRETA) a constatat că incriminarea cerșetoriei plasa victimele cerșetoriei forțate într-o situație de vulnerabilitate crescută. Acesta le-a mai „cerut autorităților elvețiene să asigure respectarea articolului 26 din Convenția privind Lupta împotriva Traficului de Ființe Umane prin adoptarea unor prevederi privind nepedepsirea victimelor traficului pentru implicarea lor în activități ilegale, în măsura în care au fost obligați s-o facă ...”. Mai mult, Guvernul nu a susținut că reclamanta făcea parte dintr-o rețea criminală sau că era victima activităților criminale ale altor persoane, și nimic din dosarul cauzei nu sugera că era așa.

Cu privire la interesul public al autorităților de a impune măsura pentru a proteja drepturile trecătorilor, ale rezidenților și ale comercianților, autoritățile nu au părut să o acuze pe reclamantă de cerșetorie într-o formă agresivă sau intruzivă, iar la poliție nu au fost depuse plângeri de către terți în acest sens. În orice eventualitate, în opinia Raportorului Special al Națiunilor Unite privind sărăcia extremă și drepturile omului, dorința de a face sărăcia mai puțin vizibilă într-un oraș și de a atrage investiții nu constituia un scop legitim din perspectiva drepturilor omului, contrar a ceea ce părea să susțină Guvernul.

În fine, Curtea nu a putut subscrie la argumentul Curții Federale că măsurile mai puțin restrictive nu ar fi atins un rezultat comparabil. Majoritatea statelor membre ale Consiliului Europei impuneau restricții mai nuanțate decât o interdicție generală. Mai mult, de vreme ce statul beneficia de o marjă de apreciere în această chestiune, respectarea articolului 8 pretindea ca tribunalele naționale să examineze în mod detaliat situația particulară în fiecare caz.

Având în vedere cele menționate, sancțiunea impusă reclamantei nu a fost proporțională nici cu scopul combaterii crimei organizate, nici cu scopul protecției drepturilor trecătorilor, rezidenților sau comercianților. Pedepsirea reclamantei, o persoană extrem de vulnerabilă, într-o situație în care, după toate probabilitățile, îi lipsea orice alt mijloc de subzistență și nu avea, așadar, o altă alegere decât să cerșească pentru a supraviețui, i-a încălcat demnitatea umană și a afectat însăși esența drepturilor protejate de articolul 8. Prin urmare, în acest caz, statul reclamat și-a depășit marja de apreciere.

În consecință, ingerința nu a fost „necesară într-o societate democratică”.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 41: 922 EUR în privința prejudiciului moral suferit.